

Raadsvoorstel

Collegeverg. d.d. : 13 mei 2025
Zaaknummer : 202518863
Afdeling opsteller : Maatschappelijke ontwikkeling
Bereikbaar onder : +31631044936, hennie.ter.haar@brunssum.nl
Portefeuillehouder : Jaimy van Dijk
Raadsvergadering d.d. : 1 juli 2025
Uiterlijke datum : Niet van toepassing

Aan de raad,

1. Onderwerp

Ontwerpbegroting 2026 en jaarrekening 2024 gemeenschappelijke regeling GGD Zuid Limburg (GGD-ZL)

2. Uitgangssituatie (WAAROM?)

a. Aanleiding

Voor de uitvoering van gemeentelijke taken in het kader van onder meer de wet publieke gezondheid, wet maatschappelijke ondersteuning en de wet op de lijkbezorging is gekozen voor een publiekrechtelijke samenwerking in Zuid-Limburg, waarbij een zelfstandige organisatie (GGD-ZL) is opgericht die voor de 16 ZL gemeenten taken uitvoert. Deze publiekrechtelijke samenwerking is gebaseerd op een gemeenschappelijke regeling (GR). Bij het overdragen van bevoegdheden naar een GR is het gevolg dat een gemeentelijk bestuur meer op afstand staat en minder invloed kan uitoefenen dan bij taken in eigen beheer.

P&C-cyclus GR

Eén van de sturingsinstrumenten voor de raad om grip te houden op de GR-en vormt de P&C-cyclus. De raad dient inzicht te hebben in de financiën van een GR om daar controle op uit te kunnen oefenen. De GR is daarom verplicht om:

- De kadernota voor het eerstvolgende jaar ter kennisneming naar de raden te sturen. Hierin worden de beleidsmatige en financiële kaders geschetst. De kadernota c.q. de meerjarenafspraken 2024-2027 2026 is al eerder aan de raad gestuurd.
- Uiterlijk 30 april de voorlopige jaarrekening van het afgelopen jaar ter kennisneming naar de raden te sturen. In juli volgt de definitieve en vastgestelde jaarrekening. De jaarrekening van het samenwerkingsverband laat zien wat afgelopen jaar gebeurd is in financieel en beleidsmatig opzicht. De raad kan hierop geen zienswijze indienen.
- Uiterlijk 30 april de ontwerpbegroting aan de raden te sturen, voordat deze wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de GR (AB). In de begroting wordt aangegeven welke activiteiten de GR in dat jaar gaat uitvoeren en wat de bijdrage per gemeente is.

Bij brief van 28 maart jl. heeft de GGD-ZL de begroting 2026 alsmede de jaarstukken 2024 aangereikt. Zie bijlage 1 (doc.nr. 202524243).

Zienswijze begroting

De begroting is voor de raad een belangrijk document om kaders te stellen. De raad heeft daarom de wettelijke mogelijkheid om binnen 12 weken, voordat de begroting aan het AB wordt aangeboden, wensen of bedenkingen kenbaar te maken tegen de begroting door het indienen van een zienswijze. De gemeenteraad heeft geen bevoegdheid om de begroting goed te keuren. Het Dagelijks Bestuur van de GR (DB) reageert voor vaststelling van de begroting door het AB schriftelijk én gemotiveerd op de

ingediende zienswijzen door de raad. Het AB stelt vervolgens de begroting vast en stuurt deze uiterlijk 15 september naar de Gedeputeerde Staten.

Korting gemeentefonds 2026

Landelijk worden gemeenten de komende periode geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds waarbij het jaar 2026 een dieptepunt kent. Hierdoor worden gemeentelijke organisaties gedwongen om te zoeken naar noodzakelijke bezuinigingen. De gemeenschappelijke regelingen zijn in de afgelopen periode gevraagd om, gelet op de knellende financiële kaders, als 'verlengd lokaal bestuur' hun verantwoordelijkheid hierin te nemen. Op 2 juli 2024 heeft uw college een brief gestuurd aan alle GR-en met daarin de opdracht om toekomstige besparingsmogelijkheden inzichtelijk te maken; waarbij wordt uitgegaan van een structurele taakstelling van 5%. Bijna alle Parkstadgemeenten en andere Zuid-Limburgse gemeenten hebben een soortgelijke brief gestuurd (Djumazaak 202425104).

In dit raadsvoorstel ligt voor de ontwerpbegroting 2026 en de jaarstukken 2024 van de GGD-ZL.

- b. Huidige situatie/probleemstelling
Zie onder 2.a.

3. Gewenste situatie (WAT?)

- a. Wat willen we bereiken?

Het Dagelijks Bestuur van de GGD-ZL biedt de gemeenteraden van de bij de gemeenschappelijke regeling aangesloten gemeenten de gelegenheid om een zienswijze te geven op de Ontwerpbegroting 2026, zodat deze zienswijze betrokken kan worden bij de definitieve besluitvorming door het AB op 2 juli 2025. Tevens zijn ter informatie de jaarstukken 2024 aangereikt.

- b. Kaders

1. eerdere besluitvorming (BBV nr.)
n.v.t.

2. traject tot dusverre

De ontwerpbegroting 2026 is in de vergadering van het DB op 24 maart 2025 behandeld. De aanbestedingsbrief is gedateerd op 18 maart 2025 en ontvangen op 31 maart 2025.

De raad kan tot en met 9 juni 2025 een zienswijze op de ontwerp begroting 2026 indienen bij het Dagelijks Bestuur. Indien dit voor de gemeente niet haalbaar is dan kan tot uiterlijk 1 juli aanstaande de raad haar zienswijze indienen en neemt het DB de zienswijze mondeling mee in de vergadering van het AB van 2 juli 2025. Het AB stelt de begroting 2026 vast op 2 juli 2025.

3. rol/ bevoegdheden college van B en W

College adviseert de raad over het wel of niet indienen van een zienswijze.

4. algemene beleidskaders (landelijk/ provinciaal/ lokaal)

Wet publieke gezondheid (Wpg)

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Wet op de lijkbezorging

Wet gemeenschappelijke Regelingen (WGR)

Gemeenschappelijke Regeling GGD Zuid Limburg

Kadernota 2026 GGD Zuid Limburg

Het regionale gezondheidsbeleid 'Zuid springt eruit: Zuid-Limburg zet nieuwe trend in gezondheid'

Het meerjarenbeleidplan 2024-2027 GGD Zuid Limburg

Regioplan IZA-GALA

5. past het voorstel in de strategische visie/ relatie met uitvoeringsagenda?

Ja

6. relatie met programmabegroting/ financiële gevolgen

De ontwerpbegroting 2026 leidt tot een hogere bijdrage voor Brunssum voor 2026 van € 134.298 dan eerder begroot in onze meerjarenraming 2026-2028. De ontwerpbegroting 2026 leidt tot een bijdrage voor Brunssum voor 2026 van in totaal € 2.076.917.

c. Argumenten en overwegingen

Kerntaken

De GGD Zuid-Limburg is een Gemeenschappelijke Regeling (GR), die is ingesteld door de 16 gemeenten in Zuid-Limburg. Gemeenten hebben de wettelijke taak om de lokale publieke belangen op het gebied van publieke gezondheid te behartigen. Gemeenten bepalen het gezondheidsbeleid en voeren hierop regie.

De GGD Zuid Limburg beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van alle Zuid-Limburgers met speciale aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. Daarmee draagt de GGD-ZL bij dat iedereen, van jong tot oud, actief kan deelnemen aan onze samenleving.

De GGD-ZL kent drie programma's: Geneeskundige Gezondheidsdienst (GGD), Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en Veilig Thuis (VT). De taken van de GGD staan beschreven in het dienstverleningspakket en hebben een wettelijke grondslag in de Wet publieke gezondheid, de Wet ambulancezorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning.

De GGD Zuid-Limburg (GGD-ZL) adviseert gemeenten, levert data en kennis, verbindt partijen en is aanjager van processen die moeten leiden tot een betere gezondheid van de Zuid-Limburgers. Ook zorgt de GGD-ZL voor de uitvoering van de wettelijke taken uit de Wet publieke gezondheid en aanvullende taken die door de gemeenten aan de GGD-ZL zijn opgedragen. Bij de GGD-ZL is het programmamanagement van Trendbreuk ondergebracht. Het programma Trendbreuk is een overkoepelend programma waarin vanaf 2018 in Zuid Limburg de krachten gebundeld worden. Doel hiervan is om in 2030 een kwart van de achterstanden ten opzichte van de rest van Nederland ingelopen te hebben.

Begroting 2026

De begroting GGD-ZL 2026 is opgesteld conform de in 2023 vastgestelde kadernota en het meerjarenbeleidsplan 2024-2027 van de GGD Zuid Limburg. Dit is in juli 2023 unaniem door het Algemeen Bestuur is vastgesteld. Het meerjarenbeleidsplan is vastgesteld na een uitvoerig zienswijzetraject en consultatie van de gemeenteraden van alle deelnemende gemeenten in Zuid-Limburg. De voorliggende begroting 2026 valt binnen de financiële kaders van de vastgestelde meerjarenbeleidsplan.

De nieuwe regionale gezondheidsnota 2025-2030 (komt in routing voor de raad in Q3 2025) borduurt voort op de ingeslagen weg van de voorganger, de regionale gezondheidsnota: 'Zuid springt eruit, Zuid-Limburg zet nieuwe trend in gezondheid' en het meerjarenperspectief, vastgelegd in het meerjarenbeleidsplan 2024-2027 van de GGD Zuid-Limburg, vormen de leidraad voor deze begroting. Tevens zijn ook in 2026 de ontwikkelingen en activiteiten in het kader van Trendbreuk, Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Integraal Zorgakkoord (IZA) meegenomen.

Strategische ontwikkelingen

De begroting 2026 is tot stand gekomen na een langdurig en zorgvuldig gezamenlijk proces met de 16 deelnemende gemeenten, financiële commissie, dagelijks en algemeen bestuur van de GGD-ZL. De uitdaging zat/zit in het vinden van de balans tussen de (financiële) onzekerheden, de taakstellingen waarmee de deelnemende gemeente alsmede GGD te maken hebben én het borgen van het belang en de gezamenlijke, blijvende inzet op preventie in onze regio Zuid Limburg.

Driedubbel bezuinigingsvraagstuk voor GGD

De GGD Zuid-Limburg kent 3 grote financieringsstromen: gemeentelijke middelen, directe Rijksmiddelen en projectmiddelen. Het kabinet Schoof I kondigde in 2024 forse bezuinigingen aan op zowel Rijksmiddelen als projectmiddelen die de GGD-ZL ontvangt. Deze bezuinigingen raken 20% van de totale GGD begroting.

Het kabinet is momenteel bezig met het opstellen van de meicirculaire op basis van de onlangs gepresenteerde voorjaarsnota, waarin de aangekondigde bezuinigingen verder geconcretiseerd worden en voorstellen verder uitgewerkt. Tijdens het opstellen van deze begroting (maart 2025) was de landelijke voorjaarsnota er nog niet en is in de begroting 2026 van de GGD-ZL alles verwerkt wat bekend is. Mocht de definitieve landelijke voorjaarsnota (met uitwerking in de meicirculaire) nog consequenties hebben voor de begroting 2026 van de GGD-ZL worden deze te zijner tijd via een begrotingswijziging verwerkt.

Taakstelling gemeenten

Met het ravijnjaar in zicht en ontwikkelingen op een aantal specifieke dossiers, zoals zorg, jeugd en huisvesting, hebben alle 16 gemeenten in ZL te maken met grote financiële vraagstukken en onzekerheden. In en na de ronde van zienswijzen over de GGD begroting van 2025 liet een aantal Zuid-Limburgse gemeenten, waaronder Brunssum, weten dat de GGD-ZL zich moet voorbereiden op het gemeentelijke ravijnjaar 2026. Gevraagd is onder meer om taakstellend 5% te bezuinigen, de besparingsopties met voor- en nadelen in kaart te brengen, om een kerntakengesprek in het bestuur te voeren en om te zoeken naar meer efficiëntie en doelmatigheid.

Proces GGD - gemeenten over inhoud en financiën.

In september 2024 heeft het DB de directie van de GGD-ZL de opdracht gegeven om een plan van aanpak op te zetten en uit te voeren om te komen tot een gedegen begroting 2026. Allereerst hebben er na de zomer van 2024 individuele gesprekken plaatsgevonden met alle portefeuillehouders waarbij op voorhand gevraagd is naar wensen en richting. Hierna heeft in november 2024 een beeldvormend AB plaatsgevonden waar bestuurlijke kaders, kerntaken en randvoorwaarden besproken zijn. In dit beeldvormend AB zijn verhelderende informatie en achtergrondstukken gepresenteerd en besproken. Onder meer over de specifieke wettelijke en aanvullende taken van de GGD-ZL, de consequenties van bezuinigingen en afbouw, inzicht in reservepositie van de GGD-ZL, benchmarkgegevens, het financiële effect van preventie etc. Deze uitwerking en onderbouwing is verwerkt in de kadernota en de bijlage bij de begroting. Zie bijlagen 4 (doc.nr. 202524257) en 5 (doc.nr. 202524259).

Re)actie GR naar aanleiding van brief 2 juli 2024 / Overwegingen

Op basis van alle beschikbare informatie is directie en bestuur van de GGD-ZL mening dat een aanvullende gemeentelijke bezuiniging, bovenop de Rijksbezuinigingen van 20% op de totale GGD begroting, niet verantwoord is. Met het oog op de ingezette koers van Trendbreuk, de grote én urgente opgave in onze regio met grote gezondheidsachterstanden en -verschillen is een verdere taakstelling op preventie niet wenselijk. Inzet op preventie levert op termijn winst op in de curatie. Voorbeelden hiervan zijn te vinden in de bijlage 4 (doc.nr. 202524257). Verder heeft de GGD de afgelopen jaren al

ingezet op een sobere en efficiënte financiële basis waarin geen aanvullende ruimte te vinden is (zie Benchmark in bijlage 4; doc.nr. 202524257). Dit mede als gevolg van taakstellingen uit het recente verleden. De JGZ heeft in de afgelopen periode een structurele bezuiniging van 5 ton gerealiseerd. In de begroting 2026 GGD-ZL zijn de Rijks- en projectbezuinigingen verwerkt en ingeboekt. Dit houdt in dat sprake is van een forse taakstelling, waarvan de gevolgen door de GGD-ZL gedragen moeten worden. De bezuinigingen raken vooral het programma GGD. Uit een grondige analyse (zie bijlage 4) van de taken van de GGD-ZL blijkt dat het echt onverantwoord is om zonder grote consequenties te bezuinigen. Onder meer vanwege de wachtlijst met risico's bij Veilig Thuis, dalende vaccinatiegraad en arbeidsmarkttekortoren.

De directie en bestuur van de GGD-ZL adviseert dan ook om niet te bezuinigen op het programma van de GGD-ZL en legt nu een begroting 2026 voor die past binnen de meerjarenafspraken uit 2023 voor de periode 2024-2027.

Aanbevolen wordt om deze lijn te volgen. Inzet op preventie c.q. de beweging van zorgdomein naar sociaal domein (of anders geformuleerd: voorliggende veld) is ook de dominante ontwikkeling op de beleidsterreinen Trendbreuk-GALA-IZA, Jeugdhulp, WMO voorzieningen en participatie. Terreinen waarin de GGD-ZL, mede namens onze gemeente, deels als partner, coördinator of uitvoerder betrokken is.

Specifieke ontwikkelingen

Forensische Geneeskunde

In de forensische geneeskunde (FG) wordt medische expertise ingezet om doodsoorzaken te achterhalen, sporen af te nemen, letsels te onderzoeken en te duiden in geval van misdrijven, medisch advies uit te brengen en medische bijstand te verlenen in het kader van opsporing en onderzoek door politie en justitie. De FG werkt met en voor kwetsbare risicogroepen in veelal de bijzondere context van arrestant, verdachte, dader of slachtoffer van misdrijven of huiselijk geweld, waarbij gezondheidsproblemen als verslaving, psychiatrie en infectieziekten vaak een rol spelen. De forensische geneeskunde is een onderdeel van de GGD dat zich uitstrekt over de werkvelden van zorg, justitie en veiligheid. De afgelopen jaren is er op verzoek van politie en openbaar ministerie gewerkt aan de schaalvergroting van de FG. In 2024 is gewerkt aan een passender organisatiemodel FG voor de hele provincie Limburg. Dit heeft geresulteerd in de Forensische Dienst Limburg (FDL), waarbij de GGD-ZL is aangewezen als centrum GGD voor heel Limburg. Het domein van de FG is al jaren volop in beweging en er spelen vele (landelijke) ontwikkelingen. Een aantal zijn direct van invloed op onze GGD.

1. Gedeelde regie en bestuurlijke verantwoordelijkheden

De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de forensische geneeskunde is gedeeld. Zo is de gemeente bestuurlijk verantwoordelijk voor de lijkschouw bij lijkvinding of vermoeden van niet-natuurlijk overlijden en de uitwendige lijkschouw bij euthanasie. Het postmortaal en het forensisch medisch onderzoek behoren tot de verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie. De politie is verantwoordelijk voor de medische zorg voor arrestanten (MAZ).

2. Grote personele vraagstukken en krapte op de arbeidsmarkt

In de praktijk blijkt dat het steeds moeilijker is/bijna onmogelijk wordt om het 24-7 rooster van de forensische artsen passend gevuld te krijgen. Deels door ziekteverzuim en deels omdat het aantal forensisch artsen (landelijk) afneemt waardoor er simpelweg geen mensen zijn om de roosters te vullen. Dit leidt tot spanningen en zorgen over de continuïteit van de uitvoering. Momenteel wordt gewerkt met een aangepast rooster met op sommige momenten een (zeer) beperkte beschikbaarheid.

3. Niet gunnen aanbesteding arrestantenzorg

Daar waar het onderdeel forensisch medische expertise in het directe verlengde ligt van de verantwoordelijkheid van politie en justitie vindt er over het onderdeel medische arrestantenzorg al

jaren een discussie plaats. De Commissie Hoes heeft in 2017 geconcludeerd dat: forensisch medisch onderzoek en lijkschouw als taken van de overheid die niet geschikt zijn voor de commerciële markt of aanbesteding. Medische arrestantenzorg is door deze commissie als afzonderlijke discipline gezien, waardoor het een private taak is die vanuit een publieke verantwoordelijkheid kan worden aanbesteed. Daarop heeft de politie een Europese aanbesteding uitgevoerd voor het onderdeel MAZ. 3 maart jl. werd bekend dat de opdracht niet aan de FDL gegund is. Hiermee valt een grote, inhoudelijke en financiële pijler onder de FDL weg en blijft alleen het forensisch medisch onderzoek en de lijkschouw over als taken bij de FDL.

De genoemde ontwikkelingen maken dat de FG zich in een bijzonder kwetsbare situatie bevindt, waarbij er geen voor de hand liggende oplossingen te vinden zijn. De vraag ligt voor of de GGD(-én) gezien de huidige situatie nog in staat zijn deze taak te blijven uitvoeren. Landelijk wordt al enige tijd gesproken over het wijzigen van het stelsel zonder zicht op concreetheid. De continuïteit van de dienstverlening staat nu onder grote druk. Het wegvallen van de MAZ taak haalt een cruciale pijler uit het stelsel. Het AB van de GGD heeft opdracht gegeven tot herbezinning op dit onderwerp waarbij het regie- en het uitvoeringsvraagstuk essentieel zijn. Naast een mogelijke beëindiging van de dienstverlening aan politie en justitie dient hierbij ook gekeken te worden naar een alternatief voor gemeenten in het kader van de lijkschouw.

De interne collegae OOV, Veiligheidshuis en politie zijn geïnformeerd. We volgen de ontwikkelingen en informeren uw college zodra er nieuwe informatie is.

Reizigersvaccinaties

Momenteel wordt onderzocht om de reizigersvaccinaties weer onder te brengen bij de GGD-ZL. Dit heeft geen financiële consequentie voor de gemeentelijke bijdrage. De vaccinaties worden door afnemers en derden betaald. De uitbreiding met de reizigersvaccinatie is formeel een uitbreiding van de GR en dient apart besloten te worden. De raden kunnen hierop desgewenst een zienswijze geven. Gelet op het feit dat dit nog in onderzoek is en de impact als gering wordt beschouwd wordt geadviseerd om kennis te nemen van deze ontwikkeling en verder geen zienswijze af te geven op dit onderdeel.

Reactie GR bezuinigingsopgave

Zie bij strategische ontwikkelingen / overwegingen (pagina 3/4/5)

Financiën

De gemeenten in Zuid-Limburg zijn eigenaar van de GGD-ZL, maar slechts ongeveer een kwart van de financiering van de GGD-ZL komt van gemeenten. De overige middelen zijn afkomstig van zorgverzekeraars en de Rijksoverheid. Onderstaand komen de jaarstukken 2024 en begroting 2026 GGD-ZL aan de orde

Jaarstukken 2024

De jaarstukken 2024 worden ter kennisname aangeboden. De accountant heeft ingestemd met de jaarrekening 2024 en deze voorzien van een goedkeurende controleverklaring en een accountantsverslag. De jaarstukken zijn 16 april jl. vastgesteld door het AB van de GGD-ZL. Het jaardocument 2024 van de GGD Zuid Limburg is de verantwoording van het hele concern over het kalenderjaar 2024. Het jaardocument bestaat uit een jaaroverzicht en de jaarrekening. Het resultaat 2024 van de programmalijnen GGD, JGZ en VT is als volgt:

GGD	€	343.294
JGZ	€	47.156
Veilig Thuis (VT)	€	1.088.677

Totaal	€ 1.479.127
---------------	--------------------

De jaarrekening van de GGD-ZL kent een positief resultaat van € 1.479.127. Binnen het onderdeel GGD is dit een resultante van incidentele meevallers die in het laatste kwartaal van het jaar gerealiseerd zijn. Bij Veilig Thuis (VT) is het positieve resultaat te verklaren vanwege het niet of niet tijdig kunnen invullen van vacatures. Er is sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt, waardoor functies (medewerkers, vertrouwensartsen, ondersteuning en beleidsadviseurs) niet ingevuld konden worden. Onder andere hierdoor is er een forse, onwenselijke, wachtlijst ontstaan.

Naast krapte op de arbeidsmarkt maken een lange inwerkperiode, verzuim en de steeds complexere problematiek een andere aanpak bij VT gericht op het voorkomen van een wachtlijst noodzakelijk. De GGD is in 2024 gestart met een actieplan om deze onwenselijke situatie op te lossen. Gelet op deze acute situatie is voorgesteld om een deel van het positieve resultaat 2024 te benutten voor het versneld wegwerken van de wachtlijsten bij VT.

Het AB heeft 16 april jl. besloten tot volgende resultaatsbestemming 2024:

- Het positieve resultaat van de programmalijn GGD € 343.294 te retourneren aan de deelnemende gemeenten (aandeel Brunssum: € 15.993);
- Het positieve resultaat van de programmalijn JGZ € 47.156 te retourneren aan de deelnemende gemeenten (aandeel Brunssum: € 2.230);
- Het positieve resultaat van de programmalijn VT € 1.088.677 als volgt te verdelen:
 - € 500.000 te storten in een bestemmingsreserve ten behoeve van het wegwerken van de wachtlijsten VT;
 - € 500.000 te storten in de bestemmingsreserve forensische geneeskunde in het kader van de risico's met betrekking tot actuele (landelijke) problematiek (zie bij specifieke ontwikkelingen);
- Het resterende positieve resultaat € 88.677 te retourneren aan de deelnemende gemeenten (aandeel Brunssum: 4.398).

Per saldo ontvangen de deelnemende gemeenten een bedrag van € 479.127 over 2024 retour. Voor Brunssum betekent dit een totale restitutie van € 22.621, te verantwoorden met de 2^e berap 2025.

Voorstel is om kennis te nemen van de jaarstukken 2024.

Begroting 2026

De GGD-ZL stelt jaarlijks een zo realistisch mogelijke begroting op met daarin de baten en lasten voor het komend kalenderjaar. In deze begroting zijn de Rijks- en projectbezuinigingen verwerkt en ingeboekt. Dit houdt in dat er sprake is van een forse taakstelling, waarvan de gevolgen door de GGD-ZL gedragen moeten worden.

De algemene uitgangspunten bij de GGD-ZL voor de begroting zijn in de gemeenschappelijke regeling of besluiten van het Algemeen Bestuur vastgelegd. Voor de periode 2024-2027 hebben gemeenten de beleidsagenda middels een in juli 2023 vastgesteld meerjarenbeleidsplan bepaald. Het regionaal gezondheidsbeleid: 'Zuid springt eruit, Zuid-Limburg zet de nieuwe trend in gezondheid' én het nieuwe gezondheidsbeleid (in concept): 'Gezondheid nu, voor later 2025-20230' zijn hierbij leidende documenten.

De begroting 2026 is op basis van het meerjarenbeleidsplan, algemene en financiële uitgangspunten, continuering van de huidige dienstverlening 2025 en de kadernota 2026 opgesteld. Concreet betekent dit dat de begroting 2026 gelijk is aan de begroting 2025 behoudens de correcties in het kader van de indexering.

Onzekerheden

Het kabinet is momenteel bezig met het opstellen van de meicirculaire op basis van de onlangs gepresenteerde voorjaarsnota, waarin de aangekondigde bezuinigingen verder geconcretiseerd worden en voorstellen verder uitgewerkt. Tijdens het opstellen van de begroting 2026 (maart 2025) was de voorjaarsnota er nog niet en is in de begroting 2026 van de GGD-ZL alles verwerkt wat bekend was. Mochten er zich in de toekomst veranderingen voordoen dan wordt dit verwerkt in een (technische) begrotingswijziging.

In deze begroting zijn de Rijks- en projectbezuinigingen verwerkt en ingeboekt. Dit houdt in dat sprake is van een forse taakstelling, waarvan de gevolgen door de GGD-ZL gedragen moeten worden. De bezuinigingen raken vooral het programma GGD. Recent heeft de JGZ al een structurele bezuiniging van 5 ton gerealiseerd. Uit een grondige analyse -die in de bijlage 4 (doc.nr. 202524257) terug te vinden is- van de taken de GGD-ZL blijkt dat het echt onverantwoord is om zonder grote consequenties te bezuinigen. Onder meer vanwege de wachtlijst met risico's bij Veilig Thuis, dalende vaccinatiegraad en arbeidsmarkttekorten.

Dekking (product-/ activiteitencode):

Onderdeel begroting GGD	Begroting GGD (deel Brunssum)	Kostenplaats Brunssum	Begroting Gemeente Brunssum	Vershil bij te ramen via begrotingsbeeld 2026
Algemene dekkingsmiddelen	€ 67.294	710001/443302	€ 67.377	€ -83
Gezondheid en maatschappelijke participatie	€ 35.958	710001/443302	€ 34.282	€ 1.676
Kennis en Innovatie	€ 240.567	710001/443302	€ 173.847	€ 66.720
Seksuele gezondheid, infectieziekten en milieu	€ 200.422	710001/443302	€ 191.085	€ 9.337
Toezicht Wmo	€ 6.306	710001/443302	€ 6.012	€ 294
Totaal GGD	€ 550.547		€ 472.603	€ 77.944
Veilig Thuis	€ 403.922	622001/443820	€ 394.872	€ 9.050
Totaal Veilig Thuis	€ 403.922		€ 394.872	€ 9.050
JGZ 0-18 jr.	€ 994.650	710001/443820	€ 979.947	€ 14.703
Index JGZ 2024	€ 32.973	710001/443820	€ 32.973	€ -
Index JGZ voorlopig 2026	€ 21.354	710001/443820	€ -	€ 21.354
Effect aantal jeugdige	€ 14.012	710001/443820	€ -	€ 14.012
Rijksvaccinatie programma	€ 59.459	710001/443820	€ 62.224	€ -2.765
Totaal JGZ	€ 1.122.448		€ 1.075.144	€ 47.304
Totaal GGD 2025	€ 2.076.917		€ 1.942.619	€ 134.298

Bovenstaande bedragen worden verwerkt bij het begrotingsbeeld 2026.

Advies zienswijze

Gelet op de eerdergenoemde ontwikkelingen wordt geadviseerd qua zienswijze het Dagelijks Bestuur van de GGD-ZL te laten weten dat besloten is om een (positieve) zienswijze af te geven. Gelet op de grote uitdagingen in onze regio, het belang van langjarig commitment aan noodzakelijke inzet op preventieve activiteiten in de vorm van onder meer Trendbreuk is een taakstelling op preventie en aldus de begroting 2026 van de GGD-ZL niet wenselijk.

De gemeenteraad van Brunssum adviseert het Algemeen Bestuur van de GGD-ZL met de navolgende zienswijze:

Aan DB (en AB) van de GGD-Zuid-Limburg,

De gemeenteraad van Brunssum heeft kennisgenomen van de ontwerpbegroting 2026 en de jaarstukken 2024 van de GGD-ZL. Dank voor de zorgvuldige totstandkoming en de heldere toelichting op inhoud en financiën.

Zoals bekend staat het jaar 2026 voor gemeenten in het teken van het zogeheten ravijnjaar, met forse financiële uitdagingen voor gemeenten. In dat kader hebben wij als gemeente, evenals andere Zuid-Limburgse gemeenten, in 2024 -in het traject van de ontwerpbegroting 2025- de oproep gedaan aan alle gemeenschappelijke regelingen om te streven naar een structurele bezuiniging van 5% vanaf 2026.

Wij constateren dat de GGD-ZL dit signaal serieus heeft opgepakt en een intensief traject heeft doorlopen om mogelijke bezuinigingsrichtingen te verkennen. Daarbij is duidelijk geworden dat een aanvullende gemeentelijke bezuiniging op dit moment niet verantwoord is. De onderbouwing die u hiervoor aandraagt, onderschrijven wij nadrukkelijk:

- De GGD ZL wordt reeds geconfronteerd met landelijke bezuinigingen van 20% op Rijks- en projectmiddelen, die een substantieel deel van de begroting raken.*
- De financiële druk komt bovenop eerdere taakstellingen die al hebben geleid tot structurele bezuinigingen, onder andere binnen de JGZ.*
- Een verdere bezuiniging zou direct gevolgen hebben voor essentiële taken, zoals Veilig Thuis (met al bestaande wachtlijsten), infectieziektebestrijding (o.a. dalende vaccinatiegraad) en inzet op gezondheidspreventie.*
- Uit een benchmark met andere GGD-en blijkt dat de GGD-Zuid-Limburg al sober en efficiënt is georganiseerd. Verdere besparingen zouden de uitvoering van wettelijke en maatschappelijke taken ondermijnen.*
- De inzet op preventie in het kader van Trendbreuk, IZA en GALA is niet alleen urgent gezien de grote gezondheidsachterstanden in de regio, maar levert op langere termijn ook maatschappelijk en financieel rendement op.*

De gemeenteraad van Brunssum onderkent dat er in het huidige stelsel en onder de huidige omstandigheden geen verantwoorde ruimte is voor extra bezuinigingen. Tegelijkertijd spreken wij nadrukkelijk de verwachting uit dat de GGD ook de komende jaren kritisch blijft monitoren of er zich mogelijkheden voordoen om de organisatie verder te optimaliseren en doelmatiger te opereren, zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening.

Vanuit die verantwoordelijkheid en op basis van de onderliggende analyse geven wij met vertrouwen een positieve zienswijze af op de ontwerpbegroting 2026.

Deze zienswijze is het resultaat van de volgende overwegingen:

- De in het (nieuwe) regionale gezondheidsbeleid opgenomen beleidsuitgangspunten vormen de basis voor de wijze waarop de GGD-ZL te werk gaat bij het inlopen van de gezondheidsachterstanden van Zuid-Limburg ten opzichte van de rest van Nederland;
- Het (nieuwe) regionale gezondheidsbeleid en het Brunssumse beleid ten aanzien van gezondheid en preventie liggen in elkaars verlengde en dragen bij aan elkaars doelstellingen;
- Met de tot het programma 'GGD' behorende dienstverlening draagt de GGD-ZL bij aan de bescherming en bevordering van de gezondheid van onze inwoners;

- Het resultaat van het zorgvuldig doorlopen traject door GGD-ZL in het kader van de bezuinigingsoproep van een aantal gemeenteraden bij zienswijze begroting 2025 en de brief die 2 juli door het college is gestuurd, waarbij op basis van alle beschikbare informatie geconcludeerd wordt dat een aanvullende gemeentelijke bezuiniging, bovenop de Rijksbezuinigingen van 20% op de totale GGD begroting, niet verantwoord is. Met het oog op de ingezette koers van Trendbreuk, de grote én urgente opgave in onze regio met grote gezondheidsachterstanden en -verschillen is een verdere taakstelling op preventie niet wenselijk;
- Bestuurlijk is de keuze gemaakt om (via een meerjarig traject) toe te werken naar:
 - a) een nieuwe en professionele eigentijdse JGZ-organisatie;
 - b) Partner in de uitvoering van interventies gericht op de Trendbreuk, GALA en IZA en vermindering van de inzet van Jeugdhulp;
 - c) Een efficiënte en toekomstgerichte organisatie.

En aanvullend op bovenstaande om:

- d) de doorontwikkeling van het programma Trendbreuk op een duurzame wijze te laten organiseren door de GGD-ZL;

d. Opties en keuze

Uw raad kan -in tegenstelling tot bovenstaand advies- besluiten om geen zienswijze in te dienen.

4. Bijlagen:

1. Aanbiedingsbrief inzake jaardocument 2024 en zienswijze begroting 2026 GGD-ZL (doc.nr. 202524243).
2. Jaaroverzicht 2024 GGD-ZL 'Een jaar vol beweging' (doc.nr. 202524269)
3. Begroting 2026 GGD-ZL (doc.nr. 202524256)
4. Bijlage bij begroting 2026 (doc.nr. 202524257)
5. Kadernota 2026 GGD-ZL (doc.nr. 202524259)
6. Brief zienswijze op begroting 2026 GGD-ZL (doc.nr. 202532329)
7. Dashboard (doc.nr. 202534597)

Het college van burgemeester en wethouders,

Burgemeester

Secretaris

Raadsbesluit

Afdeling : Maatschappelijke Ontwikkeling
Registratiekenmerk : 202518863

De raad van de gemeente Brunssum;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 13 mei 2024, afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling;

Besluit:

1. Kennis te nemen van het jaarverslag en jaarrekening 2024 van de GGD-ZL;
2. kennis te nemen van de ontwerpbegroting 2026 van de GGD ZL en hiertegen bijgevoegde zienswijze in te dienen;

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 1 juli 2025.

De Raad voornoemd,

Voorzitter

Griffier